

Pohľad Štátnej ochrany prírody SR na smerovanie a manažment chránených území

P. Urban: Direction and Management of Protected Areas in the Slovak Republic from the Viewpoint of the State Nature Protection SR. Život. Prostr., Vol. 39, No. 2, p. 61 – 66, 2005.

In the last years nature protection also underwent many changes in Slovakia. Now the Act No. 543/2002 on nature and landscape protection crowns it. The national system of protected areas consists of 9 national parks, 14 protected landscape areas and 1 073 small-scale protected areas – national natural reserves, natural reserves, national nature monuments, nature monuments and protected distribution ranges. Their total area is 1 135 209 ha, it is 23, 1 % of the area of Slovakia. At present, a complex reevaluation of the national system of protected areas is carried out from the complex natural-environmental viewpoints.

NATURA 2000 is now the priority of the foundation of a complex European system of protected areas. In the next period in the sphere of care of nature and landscape it will be unavoidable to elaborate the conception of nature protection, to finish the reevaluation of the national system of protected areas including their division into zones, to declare the complex European system of protected areas (protected bird areas and areas of European importance), to build the system of research and monitoring of protected species of European and national significance and non-indigenous species and to realize the management plans within the frame of the system of protected areas NATURA 2000, to make more effective the cooperation of the organizations of nature and landscape protection with the owners and users of the plots in protected areas.

Ochrana prírody a krajiny patrí medzi významné nástroje udržateľného rozvoja, avšak v ostatných rokoch aj na Slovensku prechádza mnohými zmenami. Kým časté reorganizácie sa pociťujú pomerne rozpačito, zmeny v definovaní cieľov modernej ochrany prírody a aktivity na ich dosiahnutie sa vnímajú skôr pozitívne. Aj prístup slovenskej ochrany prírody a krajiny sa postupne mení z tradičného uchovávanía vybraných častí prírody (*konzervačnej ochrany*) na aktívnu podporu prirodzených procesov v populáciách, spoločenstvách a ekosystémoch, založenú na vedeckých základoch vrátane kompenzačných opatrení za obmedzovanie vlastníkov. Napriek tomu nie je postavenie slovenskej profesionálnej ochrany prírody v spoločnosti príliš priaznivé. Najmä dotknuté rezorty, ale aj orgány samosprávy a vlastníci ju pociťujú skôr negatívne. Verejnosť často nedokáže odlišiť problematiku ochrany prírody a krajiny od ostatných zložiek životného prostredia, jestvujúcu legislatívu považuje za príliš komplikovanú a zložitú, prípadne nevníma rozdiely v postavení, aktivitách i možnostiach orgánov

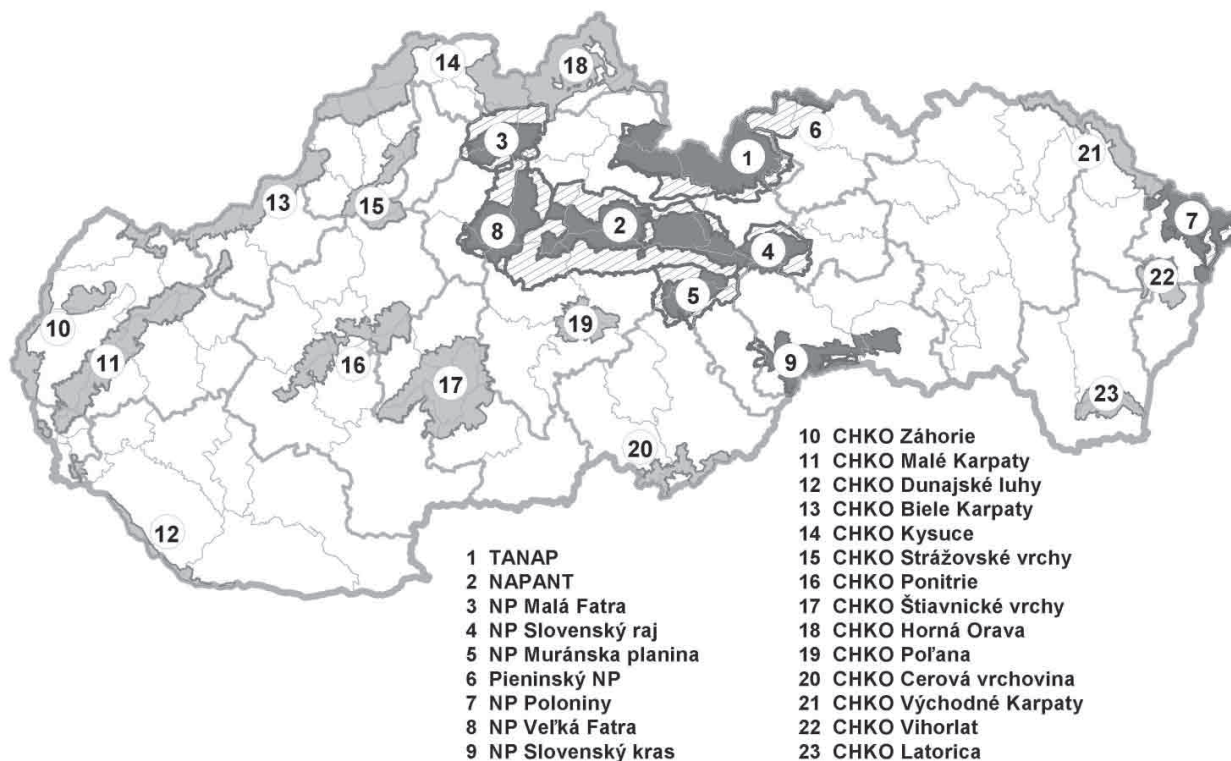
štátnej správy ochrany prírody a krajiny, odborných organizácií ochrany prírody a krajiny v rezorte životného prostredia a mimovládnych organizácií.

Strategické ciele súčasnej ochrany prírody a krajiny

• *Strategické ciele súčasnej modernej ochrany prírody a krajiny* v celosvetovom i celoslovenskom meradle možno zhrnúť do dvoch základných okruhov:

- *ochrana biodiverzity* (na všetkých troch úrovniach: genetickej, druhovej a ekosystémovej) vrátane nových medziodborových prístupov,
- *udržanie základných funkcií a procesov v ekosystémoch.*

Ochrana prírody a krajiny v SR v súčasnosti zastrešuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, ktorého cieľom je zachovať rozmanitosť podmienok a foriem života na Zemi, vytvárať podmienky na trvalé udržiavanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a dosiahnutie ekologickej stability. Ochranou prírody je aj starostlivosť o ekosystémy, bio-

Národná sústava chránených území SR – národné parky a chránené krajinné oblasti

topy a druhy rastlín a živočíchov, ako aj o časti krajiny, ktoré sú neopakovateľným a nenahraditeľným prírodným zdrojom tak, aby sa udržal alebo dosiahol ich priaznivý stav. Udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu druhu, biotopu alebo časti krajiny je verejným záujmom.

Základným programovým dokumentom, ktorý určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie v súlade s § 54 zákona o ochrane prírody, spravidla na desať rokov, je *Koncepcia ochrany prírody a krajiny*. Po r. 1989 prijala vláda i parlament viacero koncepčných dokumentov, ktoré čiastočne riešili túto problematiku, dosiaľ však nebola schválená ucelená koncepcia ochrany prírody a krajiny.

Tab. 1. Národné parky v SR (stav k 31. 12. 2004)

Názov	Výmera [ha]	Ochranné pásmo [ha]
Tatranský národný park (TANAP)	73 800	30 703
Pieninský národný park (PIENAP)	3 750	22 444
Národný park Nízke Tatry (NAPANT)	72 842	110 162
Národný park Slovenský raj	19 763	13 011
Národný park Malá Fatra	22 630	23 262
Národný park Muránska planina	20 318	21 698
Národný park Poloniny	29 805	10 973
Národný park Veľká Fatra	40 371	26 133
Národný park Slovenský kras	34 611	11 742
Spolu	317 890	270 128

• *Základné východiská postupu SR na úseku ochrany prírody a krajiny* podľa posledného návrhu koncepcie ochrany prírody a krajiny, ktorý rieši všetky dôležité oblasti (územnú ochranu, druhovú ochranu, ochranu drevín, ochranu krajiny, výchovu a vzdelávanie, spoluprácu s inými orgánmi štátnej správy, samosprávou a mimovládnyimi organizáciami, ako aj medzinárodnú spoluprácu), sú najmä:

- plnenie povinností vyplývajúcich zo vstupu SR do Európskej únie,
- vlastníctvo pozemkov v osobitne chránených častiach prírody a vzťah vlastníkov (správcov, nájomcov) pozemkov k ich obhospodarovaniu v súlade s požiadavkami na ich ochranu,

- výška a spôsob pokrytia nevyhnutných nákladov vyplývajúcich z potrieb ochrany prírody a krajiny,
- transparentný postup vymedzovania chránených častí prírody a krajiny a realizácia ich obhospodarovania na základe vedeckých poznatkov,
- koherentný postup štátnych orgánov a organizácií pri využívaní chránených častí prírody a krajiny,
- zapojenie samospráv a verejnosti do ochrany prírody a krajiny.

Národná sústava chránených území

• **Kategórie chránených území.** V zmysle spomínaného zákona o ochrane prírody a krajiny sa systém územnej ochrany realizuje v nasledujúcich kategóriách chránených území, na ktorých platí uvedený stupeň ochrany:

- chránená krajinná oblasť (CHKO) – (2. stupeň),
- národný park (NP) – (3. stupeň),
- chránený areál (CHA) – (3., 4. alebo 5. stupeň),
- prírodná rezervácia (PR), národná prírodná rezervácia (NPR) – (4. alebo 5. stupeň),
- prírodná pamiatka (PP), národná prírodná pamiatka (NPP) – (4. alebo 5. stupeň),
- chránený krajinný prvok (CHKP) – (2., 3., 4. alebo 5. stupeň),
- chránené vtáčie územie (CHVÚ) – (stupeň ochrany je totožný so stupňom ochrany územia, ktorý v ňom bol vyhlásený pred návrhom za chránené vtáčie územie, teda 1. – 5. stupeň).

Ak si to vyžaduje záujem ochrany národného parku, chráneného areálu, prírodnej rezervácie alebo prírodnej pamiatky, môže orgán ochrany prírody vyhlásiť aj ich ochranné pásmo, pričom preň platí o jeden stupeň nižší stupeň ochrany, ako má príslušné chránené územie.

Podľa povahy prírodných hodnôt a na základe stavu biotopov možno chránené územie členiť na štyri zóny.

V zákone o ochrane prírody sú stanovené konkrétne činnosti, na ktoré je potrebný súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny, alebo sú priamo zo zákona zakázanými činnosťami. Ich rozsah sa rozširuje so zvyšujúcim stupňom ochrany. Na ostatnom území SR, ktorému sa neposkytuje špeciálna územná ochrana, platí prvý stupeň ochrany. V ňom sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody a krajiny na 8 okruhov rozličných činností.

Súčasná národná sústava chránených území SR podľa zákona pozostáva z 9 národných parkov (s výmerou 317 890 ha a výmerou ich ochranných pásiem 270 128 ha, tab. 1), 14 chránených krajinných oblastí (s výmerou 522 579 ha, tab. 2) a 1 073 tzv. maloplošných chránených území – 219 národných prírodných rezervácií, 383 prírodných rezervácií, 60 národných prírodných pamiatok, 230 prírodných pamiatok, 181 chránených areálov, pričom kategória chránený kra-

Tab. 2. Chránené krajinné oblasti v SR (stav k 31. 12. 2004)

Názov	Výmera [ha]
CHKO Vihorlat	17 485
CHKO Malé Karpaty	64 610
CHKO Východné Karpaty	25 307
CHKO Horná Orava	58 738
CHKO Biele Karpaty	44 568
CHKO Štiavnické vrchy	77 630
CHKO Poľana	20 360
CHKO Kysuce	65 462
CHKO Ponitrie	37 665
CHKO Záhorie	27 522
CHKO Strážovské vrchy	30 979
CHKO Cerová vrchovina	16 771
CHKO Latorica	23 198
CHKO Dunajské luhy	12 284
Spolu	522 579

jinný prvok dosiaľ nebola vyhlásená a do konca mája t.r. boli vyhlásené 2 chránené vtáčie územia (Horná Orava a Malé Karpaty).

Celková výmera osobitne chránených častí prírody v 2. – 5. stupni ochrany je 1 135 209 ha, čo predstavuje 23,1 % z územia Slovenska (tab. 3). Sústavu chránených území SR dopĺňa 483 chránených stromov a ich skupín (celkom 1 329 jedincov).

• **Správa chránených území.** Štátna ochrana prírody SR je odborná organizácia ochrany prírody s celoslovenskou pôsobnosťou, priamo riadená Ministerstvom životného prostredia SR (bola zriadená r. 2000). Tvorí ju 9 správ národných parkov, 14 správ chránených krajinných oblastí, 2 regionálne správy ochrany prírody a krajiny (v Bratislave a Prešove) a Centrum ochrany prírody a krajiny v Banskej Bystrici. Nezabezpečuje správu chránených území a nie je ani správcom štátneho majetku nachádzajúceho sa v nich. Územná ochrana prírody je založená na systéme reštrikcií (obmedzení) spôsobu využívania pozemkov, uplatňovaných prostredníctvom rozhodovania orgánov štátnej správy ochrany prírody a krajiny diferencovane v závislosti od stupňa ochrany. Obmedzenie obhospodarovania pozemkov v chránených územiach je predpokladom uplatňovania finančných náhrad vlastníckmi pozemkov (náhrad za obmedzenie bežného obhospodarovania).

Národná sústava chránených území (vytvorená predovšetkým v období 1970 – 1990 bez ohľadu na vlast-

Tab. 3. Prehľad osobitne chránených častí prírody v SR podľa stupňov ochrany v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. (stav k 31. 12. 2004)

Kategoríe osobitne chránených častí prírody	Stupne ochrany prírody podľa výmery [ha]			
	II. stupeň	III. stupeň	IV. stupeň	V. stupeň
Chránená krajinná oblasť				
Chránená krajinná oblasť*	451 718			
Zóna „D“ časť CHKO Horná Orava	39 326			
Zóna „C“ časť CHKO Horná Orava		14 793		
Zóna „B“ časť CHKO Horná Orava			3 356	
Zóna „A“ časť CHKO Horná Orava				1 263
Národný park				
OP národných parkov*	267 179			
Národné parky*		244 975		
Zóna „D“ časť PIENAP-u	56			
Zóna „C“ časť PIENAP-u		2 580		
Zóna „B“ časť PIENAP-u			837	
Zóna „A“ časť PIENAP-u				277
Chránený areál				
Chránené areály		468		
OP chránených areálov v IV. st.		2 146		
Chránené areály			4 994	
Prírodná rezervácia				
OP prírodných rezervácií v IV. st.		86		
Prírodné rezervácie			3 264	
Ochranné pásmo prírodných rezervácií v V. st.			158	
Prírodné rezervácie				9 196
Národná prírodná rezervácia				
OP národných prírodných rezervácií v IV. st.		1 060		
Národné prírodné rezervácie			2 319	
OP národných prírodných rezervácií v V. st.			1 935	
Národné prírodné rezervácie				81 393
Prírodná pamiatka				
OP prírodných pamiatok v IV. st.		156		
Prírodné pamiatky			1 055	
OP prírodných pamiatok v V. st.			51	
Prírodné pamiatky				487
Národná prírodná pamiatka				
Národné prírodné pamiatky			58	
OP národných prírodných pamiatok v V. st.			42	
Národné prírodné pamiatky				1
Spolu (1 135 229 ha)	758 279	266 264	18 069	92 617
Podiel z výmery v SR (23,1 %)	15,4	5,4	0,4	1,9

* bez výmery „maloplošných“ chránených území, OP – ochranné pásmo, st. – stupeň

nicke vzťahy k pozemkom) stále nie je reprezentatívna. Neboli napríklad systematicky vyhlasované chránené územia na ochranu konkrétnych chránených a ohrozených taxónov živočíchov či rastlín. Predmetom ochrany sú aj územia, ktoré nemajú prírodný charakter, alebo predmet ochrany zanikol. Preto v súčasnosti prebieha komplexné prehodnocovanie národnej sústavy chránených území zo všetkých prírodoochrannárskych hľadísk s cieľom zabezpečiť dostatočnú a účinnú ochranu najmä pôvodným biotopom, druhom a ich biotopom (Cvachová, 2004).

V prvej etape sa vykonala analýza chránených území vo 4. a 5. stupni ochrany. Výsledkom je zmena stupňa ochrany v prípade 434 maloplošných chránených území (r. 2004 v prípade 280 území, z toho 129 PR, 22 NPR, 85 PP, 4 NPP, 42 CHA). Z národnej sústavy bolo r. 2004 vyradených 9 území (2 PP, 7 CHA), ktoré stratili prírodný charakter, alebo pôvodný predmet ochrany zanikol. Zmeny v sústave maloplošných chránených území boli upravené 19 vyhláškami krajských úradov životného prostredia.

Z celkovej počtu 1 073 chránených území vo 4. a 5. stupni ochrany je 38 degradovaných a 477 ohrozených, väčšia časť z nich vyžaduje spracovanie a realizáciu programov zachrany.

Európska sústava chránených území NATURA 2000

V súčasnosti je aktuálne a prioritné budovanie súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000, ktorú členské štáty Európskej únie vytvárajú nezávisle od národných sústav chránených území. Jej cieľom je zachovať pre Európu charakteristické a ohrozené biotopy, rastliny a živočíchy. Tieto úlohy vyplývajú zo smernice č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernice č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín. Slovensko sa do tohto projektu zapo-

jilo uznesením vlády SR č. 1 154 z 12. 12. 2001. Sústavu NATURA 2000 v SR tvoria dva typy území:

- **Chránené vtáčie územia** (*Special Protection Areas – SPA*) predstavujú významné miesta rozmnožovania a výchovy mláďat alebo odpočinku ohrozených druhov vtákov, ako aj zimoviská a odpočívadlá sťahovavých druhov vtákov. *Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území* schválila vláda SR uznesením č. 636/2003 dňa 9. 7. 2003. Nachádza sa v ňom 38 lokalít s celkovou plochou 1 236 545 ha, čo predstavuje 25,2 % rozlohy SR. Biotopy druhov vtákov európskeho významu a sťahovavých druhov vtákov uvedené v schválenom zozname vtáčích území vyhlási Ministerstvo životného prostredia SR všeobecne záväzným právnym predpisom (vyhláškou) a ustanoví vymedzenie ich hraníc a zoznam zakázaných činností vrátane územného a časového obmedzenia ich výkonu.

- **Územia európskeho významu** (*Special Areas of Conservation – SAC*) sú vyhlasované na ochranu ohrozených typov biotopov a biotopov ohrozených druhov rastlín a živočíchov. Na Slovensku ide o 66 typov biotopov (lesné, lúčne, močiarne, rašeliniskové, skalné a iné), 50 druhov rastlín a 138 druhov živočíchov. *Národný zoznam navrhovaných území európskeho významu* schválila vláda SR uznesením č. 239/2004 dňa 17. marca 2004. Nachádza sa v ňom 382 území na ploche 574 745 ha, čo predstavuje 11,7 % rozlohy SR a ich prekryv so súčasnou sieťou chránených území je 86 %. Na tieto územia sa vzťahuje štatút predbežnej ochrany, čo znamená, že členský štát sa má vyhnúť aktivitám negatívne pôsobiacim na biotopy a druhy európskeho významu. V SR patrí každé takéto územie do niektorého stupňa ochrany a pri akejkoľvek činnosti zasahujúcej alebo ovplyvňujúcej biotopy a druhy európskeho významu je potrebné posudzovať jej vplyvy na životné prostredie (EIA).

Európska komisia počas troch rokov posúdi navrhnuté územia európskeho významu z hľadiska ich dostatočnosti a každý členský štát potom zabezpečí ich vyhlásenie za chránené územia, alebo zónu chráneného územia (do 6 rokov od posúdenia EK). Ochrana území sústavy NATURA 2000 vyžaduje dodržiavať ochranné podmienky, hospodáriť v súlade so schválenými programami starostlivosti a dlhodobu monitorovať biotopy a druhy, pre ktoré boli územia vyčlenené. Neznamená to úplne vylúčiť hospodárske alebo rekreačné aktivity z týchto lokalít, ale využitie územia musí rešpektovať požiadavku zachovania priaznivého stavu biotopov a druhov, ktoré sú predmetom ochrany. Zachovanie priaznivého stavu znamená, že areál biotopov sa nesmie zmenšovať, musí sa zachovať ich štruktúra a druhové zloženie. Pomerne veľký dôraz sa

kladie na tradičné spôsoby hospodárenia, nevyhnutné na zachovanie mnohých typov biotopov, napríklad lúk a pasienkov.

Z doterajších skúseností s navrhovaním území sústavy NATURA 2000 vyplynula o. i. nedostatočná komunikácia s vlastníckmi. Preto r. 2004 pri každom z 26 organizačných útvarov ŠOP SR zriadili:

- *regionálne informačné strediská NATURA 2000*, v ktorých odborní pracovníci poskytujú informácie o územiach navrhnutých do tejto sústavy,
- *konzultačné zbory na zosúladenie ochrany a rozvoja osobitne chránených častí prírody a krajiny*.

Okrem toho je v pôsobnosti ŠOP SR 13 zariadení, ktoré plnia funkciu informačných stredísk ochrany prírody, ako aj Škola ochrany prírody vo Varíne. V chránených územiach je v súčasnosti vybudovaných viac ako 80 náučných chodníkov a 13 náučných lokalít, ktoré predstavujú významnú formu výchovy k ochrane prírody priamo v prírodnom prostredí.

Mnohé z biotopov európskeho a národného významu vyžadujú aktívnu starostlivosť, aby sa zachovali v optimálnom stave a aby sa zabezpečila ich ďalšia existencia v krajine (ohrozenie niektorých cenných území spôsobuje aj sukcesia podmienená dlhodobým neobhospodarovaním pozemkov v chránených územiach). Ide predovšetkým o typy biotopov, ktoré sa na našom území vytvorili sekundárne, napr. lúky, pasienky, halofytne spoločenstvá, vresoviská a teplomilné (xerothermné) kroviny. Starostlivosť vyžadujú aj viaceré typy mokradí, napríklad rašeliniská. Platí to aj o lesných porastoch, ktoré už boli ovplyvnené ľudskou činnosťou a narušili sa v nich niektoré prirodzené väzby zabezpečujúce ich samoreguláciu a udržiavanie aj bez pomoci človeka.

K dôležitým a finančne náročným aktivitám patrí aj pravidelná starostlivosť o chránené územia, chránené druhy živočíchov a rastlín, najmä o ich biotopy. Pokiaľ ju nezabezpečuje vlastník (správca alebo nájomca) pozemkov v chránených územiach, alebo pozemkov a budov, na ktorých sa vyskytujú, alebo sú naviazané chránené živočíchové alebo rastlinné, musí to urobiť štát na vlastné náklady. Starostlivosť o chránené územia zabezpečujú odborné organizácie ochrany prírody a krajiny, vlastníci pozemkov, správcovia, nájomcovia, vlastníci pozemkov súkromného chráneného územia, obce, ale aj mimovládne organizácie.

- **Ochrana druhov.** V systéme ochrany prírody má v rámci ochrany biodiverzity popredné miesto ochrana druhov. Podľa platnej legislatívy je v SR chránených 1 368 vyšších a nižších druhov rastlín, z ktorých je 518 chránených v krajinách Európskej únie, rizikových taxónov vyšších a nižších rastlín je 2 860, vyhynutých 196.

Všetky vtáky sú chránené priamo zo zákona. Celkový počet chránených živočíchov je 804 (792 druhov a 12 rodov), z ktorých je 257 chránených v krajinách Európskej únie. Rizikových taxónov je medzi živočíchmi 1 948, vyhynutých 26 taxónov.

Najzávažnejšie problémy ochrany prírody a návrh ich riešenia

K najzávažnejším problémom ochrany prírody v súčasnosti patrí najmä jej nedostatočná podpora širokou verejnosťou, málo efektívny systém komunikácie (ako obojstranného dynamického prostriedku výmeny informácií a názorov, ktorý o. i. môže zvyšovať environmentálne povedomie, rozširovať vedomosti a ovplyvňovať postoje a správanie ľudí) medzi ochranou prírody na všetkých úrovniach a dotknutými subjektmi, viaceré protirečenia v platnej legislatíve, komplikovaný mechanizmus riešenia úhrad majetkovej ujmy a spôsob jej výpočtu, problematická zonácia chránených území, nedostatočné zainteresovanie vlastníkov na takých spôsoboch obhospodarovania pozemkov v chránených územiach, ktoré sú v súlade s cieľmi ich ochrany a zachovaním priaznivého stavu.

V nasledujúcom období bude preto nevyhnutné:

- Spracovať *Koncepciu ochrany prírody* ako základný rozvojový dokument starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny, rozhodujúci pre tvorbu národnej sústavy chránených území a území európskej sústavy NATURA 2000.
- Dokončiť prehodnotenie národnej sústavy chránených území vrátane ich zonácie, znížiť výmeru chránených území vylúčením lokalít, ktoré nemajú prírodný charakter, alebo v nich predmet ochrany zanikol. Vytvoriť tak reprezentatívnu národnú sústavu chránených území zabezpečujúcu ochranu biotopov národného významu a biotopov druhov národného významu, významných krajinných prvkov a území medzinárodného významu.
- Zabezpečiť vyhlásenie súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000.
- Vytvoriť inštitucionálne a ekonomické podmienky na implementáciu ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny na všetkých úrovniach, osobitne na starostlivosť o chránené územia zahrnuté do súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000.
- Vypracovať a realizovať programy starostlivosti o chránené územia a chránené stromy, programy záchrany kriticky ohrozených chránených území, chránených druhov rastlín a živočíchov.
- Zaviesť výskum a monitoring chránených druhov európskeho a národného významu a nepôvodných druhov a realizovať manažmentové plány v rámci súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000.
- Zabezpečiť podmienky na udržanie diverzity pôvodných druhov a dosiahnutie priaznivého stavu druhov z hľadiska ochrany prírody. Priaznivý stav osobitne chránených častí prírody a krajiny zabezpečovať v spolupráci s vlastníckmi pozemkov uplatnením stimulačného opatrenia (finančného príspevku štátu).
- Zabezpečiť plnenie záväzkov SR vyplývajúcich z medzinárodných dohôd zameraných na ochranu prírody a krajiny.
- Vytvoriť transparentný systém zodpovednosti za stav populácií chránených druhov a ich manažment.
- Pokračovať v budovaní sústavy zariadení ochrany prírody a krajiny (informačných a školiacich stredísk, chovných a rehabilitačných staníc, náučných chodníkov a lokalít) s využitím prostriedkov z európskych štrukturálnych fondov.
- Zlepšiť starostlivosť o chránené územia v 3. až 5. stupni ochrany prevodom správy týchto území do správy organizácií ochrany prírody a krajiny (výkup pozemkov a ich prenájom).
- Zlepšiť spoluprácu organizácií ochrany prírody a krajiny s kontrolnými a represívnymi orgánmi (políciou a colnou správou).
- Zefektívniť spoluprácu organizácií ochrany prírody a krajiny s vlastníckmi a užívateľmi pozemkov v chránených územiach.
- Zabezpečiť diferencovaný prístup k obnove lesných ekosystémov postihnutých veternou kalamitou, osobitne v Tatranskom národnom parku.

Literatúra

- Cvachová, A.: Prehodnotenie národnej sústavy chránených území. Chránené územia Slovenska, 62, 2004, s. 2 – 5.
- Koncepcia ochrany prírody a krajiny. Banská Bystrica : ŠOP SR, 2003c.
- Štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny. Liptovský Mikuláš : SMOPaJ, 2004.
- Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Ing. Peter Urban, PhD., Štátna ochrana prírody SR, Centrum ochrany prírody a krajiny, Lazovná 10, 974 01 Banská Bystrica, urban@sopsr.sk